

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

F. Schacht & E. Wenzelberg del.

C. A. Berendsen fecit.

Ein Bogenstein, 1/2 Maß, 1/2 Zoll.

KÆRSTRUP

paa Laaland.

KÆRSTRUP

paa Laaland.

I Maribo Amt, Fuglse Herred og Sogn ligger Hovedgaarden Kærstrup, som allerede skal være anlagt i anden Halvdel af det 12te Hundredaar. Denne Gaard har forud været besættet. Hovedbygningen og en Del af Ladegaarden ere overalt omgivne af store, rene og vel vedligeholdte Grave, over hvilke en smuk Vro af hugne Kampsten fører; og udenom den Firkant, Gravene danne, løber Volden, der nu er lav og bevogen med to Rækker gamle og smukke Lindertræer. Paa en Strækning forener denne Alle Gaardens to Haver, og i Forbindelse med disse staar en stor og skøn Østiskov, kaldet „Plantagen“, hvori der er mange 70—80 Aar gamle Grantræer. Hertil stoder en af Gaardens Stove.

Skjønt der tillægges Kærstrup en saa høj Vibe, forekommer denne Gaard dog ikke forend et Par Hundredaar senere med historisk Vished. Den første Ejer, der nævnes, er Anders Sivendesen eller Sjundesen (Mule), som i Aaret 1368 blev delagtig i et Forlig, der sluttedes imellem de holsstenske Grever Gerhard og Klavs og Hantestæderne paa den ene og Hr. Christen Kule, Kong Valdemars Foged paa Alsholm Slot, paa den anden Side; han havde tillige med Fogeden sejdet paa Greverne og deres Forbundsfaller. 1383 stiftede han og Johan Agelsen imellem sig alt det betydelige Strogods, som ved Arv var tilfaldet dem efter dennes Forældre Agel Jakobsen og Fru Cecilie; Anders Sjundesen var gift med deres Datter Fru Christine Agelsdatter. 1387

tilføjede Ejler Grimmlisen, kaldet Ballindrup, alt sit Gods i Ballerup og alt sit fæderne Gods i Torpe Sogn til Anders Sjundesen, der Aaret efter af Markvard Lang Borger og Guldsmed i Sagfjording fik al den Ret, denne Mand ved sit Giftermaal havde faaet til en øde Gaard i Hylstedrup, en Gaard i Hylsted, to Gaarde i Lilliske Sogn, af hvilke den ene i Madsbøl, og en Gaard i Glartrup. 1389 tilføjede Niels Knudsen i Børsø ham en Gaard i Gloslund i Sønder Herred, i hvilken hans Morfader Hr. Niels Madsen boede, med al den dertil hørende Jord. Anders Sjundesen døde 1390. Gaarden tilfaldt derpaa hans Søn Hr. Agel Andersen, som solgte en tredie Del deraf til Hr. Jver Bryllse. I Erik af Pommerns Tid blev denne tredie Del af Kærstrup Gaard og Gods ved Dom tillagt Henrik Gjøe eller Staverffov, som af den Aarsag fik en Retsdag med Hr. Oluf Agelsen, der med Magt hindrede ham i at komme i Besiddelse deraf. Den 28de Juni 1443 blev denne Sag foretagen paa Kongens Ketterting i Kjøbenhavn i Kong Christoffers Nærværelse; de andre Dommere vare Bisopperne Jens af Roskilde, Ulrik af Aarhus, Thorluf af Viborg, Hr. Erik Nielsen, Hr. Morten Jensen o. fl. Uagtet Hr. Oluf Agelsens Paastrand, at han var kommen til Kjøbenhavn i Kongens Leiding og ikke for nogen Kettergangs Skyld, blev der faldet den Dom, at der skulde foretages et ret Stifte, og Henrik Staverffov have den tredie

KÆRSTRUP

paa Laaland.

Del, som var ham tilkomt, og det hvarv, at sætte dette i Bærk, tildeltes Hr. Niels Lavridsen af Thøstrup, Kongens Kansler Jens Thorbensen, Henning Valkendorf og flere gode Mænd. De skulde strag tildele Henrik Staverflov den ene Tredjedel af Kærstrup Gaard og Gods og derhos forlige dem om de to andre Tredjedele, hvilket han og hans Arvinge ved den oven nævnte Dom havde faaet Ret til at indløse. 1450 udstæbte Hr. Peder Gjøe Sognepræst i Thorbj, Oluf Gjøe til Kjelstrup, hans Broder Anders Gjøe og Peder Jensen af Stensø et Vidnesbyrd, at de havde siddet over et Ekstift med Hr. Mogens Gjøe i Krenkerup efter Hr. Agel Andersens Død angaaende de Ejendomme, der hørte til Kærstrup, og ved dette Ekstift blev det da bestemt, at Hr. Mogens Gjøe skulde have 5 Gaarde i Gløslund, 3 i Ballerup, en Gaard i Maderbol, en Gaard i Næsbj, 2 Gaarde i Norre-Horrebj, en Gaard i Hyllested og en i Vester-Ullsløv, hvilket Gods han skulde beholde, indtil alle Samarvinge havde foretaget yderligere Ekstift. Samme Aar blev Oluf Gjøe Gjer af Kærstrup og udstæbte da et Bevīs for Modtagelsen af 40 Mark lybfk, som var hans Broder Anders' Arvedel i Kærstrup. 1460 overlod Hr. Peder Agelsen, der kaldte sig ret udvalgt Biskop til Dønsø, sin Ret til Kærstrup til sin Broder Hr. Oluf Agelsen. Oluf Gjøe levede endnu i Aaret 1462. Hans Husfrue var Fru Cecilie Pedersdatter, der efter hans Død ægtede Johan Benstermand til Fuglsang. Angaaende hendes Børn af det sidste Ægteskab blev der 1510 udstæbt et Vidne af Laalands Landbøting, at de vare døde forend deres Halbroder Jørgen Gjøe. Efter Oluf Gjøe blev hans Broder Hr. Anders Gjøe Herre til Kærstrup; han kaldes den gamle. Til 60 pantfattede i Aaret 1489 Lavrids Nielsen sin Hovedgaard Etkehøve for 60 rhinse Gylden og 60 Mark danke; 1493 og 1494 forhøjede han dette Pant. Hr. Anders Gjøe var død 1498; thi da overlod hans Enke Fru Margrete Korfitzdatter Rønnow diise tre Pantebreve til Hr. Eskild Gjøe til Krenkerup, Danmarks Riges Marsk. Hr. Anders Gjøe havde en Son, der ogsaa hed Anders; han overlod Hr. Eskild Gjøe 1505 alt det Gods, som den før nævnte Hr. Agel Andersen havde pantfat til Bisdommen af Fyn. En anden af Hr. Anders Gjøes Sønner Knud Gjøe blev efter sin Faders Død Gjer af Kærstrup. 3 Oktbr. 1513 var han tilstede paa Stege Slot i Anledning af en

Rechtsag imellem Anders Bille Hovedsmand paa Stege og Hans Noddehave Borger i Stege, om en Gaard. Hans Son Anders Gjøe fik efter ham Kærstrup. Han byggede omtrent 1531 Fugle Kirke, og døde 1559. Hans Enke Fru Karine Valkendorf klagede i Aaret 1561 til Kongen over, at Lensmanden paa Alholm vilde have Kongeskat af nogle Ugedagsmænd under hendes Gaarde Kærstrup og Kjelstrup; de boede udenfor Sognet og havde fra Arvids Tid af været fri for Skat, hvisaarfag hun begjærede, at de ogsaa for Fremtiden maatte blive fritagne derfor. Af særdeles kongelig Naade eftergav Kongen hende, hvad de hidtil skulde have udredet; men derefter skulde de give Skat og Landgilde ligesom andre Adelsens Jæneere, fordi de boede udenfor Sognet. Kjelstrup Gaard havde ogsaa i en lang Række af Aar tilhørt Etten Gjøe; 1596 var dens Gjer Agel Gjøe, død 1602; den blev omtr. 50 Aar senere nedbrudt. Angaaende Markeskjæl havde Fru Karine Estrid med Lensmanden paa Alholm Mogens Erikson Normand paa Kronens Begne, og i Maj 1561 fik Klavs Hvitfeld Landsdommer paa Laaland og Fjalster, Erik Rud Embedsmand i Ravnshøj Len, Mogens Fjalster, Herluf Skave, Jesper og Ejler Kræffe, Erik Grubbe og Albert-Oxe Befaling til, paa belejlig Tid inden Mikkelsdag s. A. at møde paa Aastedet for at sætte Marke- og Skovskjæl imellem Skottemark i Fugle Sogn og Kærstrup Mark, imellem Florup Mark og Kjelstrup Mark og imellem Florup Mark og Kærstrup Mark; derom havde Kongen allerede tidligere tilskrevet gode Mænd, uden at de havde udført det. Nu skulde Boldgiftsmændene tilkalde Udbinge, nævne begge Parter for sig, undersøge Lejligheden og uddise det rette Skjæl, hvis et saadant fandtes; i modsat Tilfælde skulde de selv ride det. Efter Fru Karine blev hendes Son Henning Gjøe Gaardens Gjer. Han gik til Fugle Kirke et Sølbbæger og en Vogsamling. Denne værdifulde Gave blev ikke tilbørlig fredet, og Levningerne deraf skulde være blevne ødelagte af indvartede Soldater i Aaret 1715-16. Henning Gjøe var gift med Fru Anne Pedersdatter Skram fra Urup. Han døde i Aaret 1617; imidlertid beholdt han ikke Kærstrup til sin Død, og han var den sidste af sin Åst, der ejede Gaarden.

Den næste Gjer var hans Svoger Lavrids Brokkenhuus til Egelskov, der døde 1604; hans Enke Fru Karen Skram beholdt Gaarden indtil 1615.

KÆRSTRUP

paa Laaland.

Den 26de Marts dette Aar holdt Mogens Ulfeld til Selsø paa sin Brodersøn Frans Korffitsen Ulfelds Begne, den sidst nævntes Broder Jakob Ulfeld til Bavelse og Hans Poggviff til Damsbo paa sin Frues Begne Skifte om den Arvedel, der kunde tilfalde dem efter Lavrids Brokkenhuus og hans Frue Karen Skram; disses ene Datter havde nemlig ægtet Korffits Ulfeld, og den anden var gift med Hans Poggviff. Ved Skiftet tilfaldt Kærstrup de to Brødre, hvorimod Hans Poggviff fik Egeflod; men de bleve strax enige om at bytte, og saaledes blev Hans Poggviff Ejer af Kærstrup. Det følgende Aar samtykkede Frans Ulfeld i denne Oerenskomst. Hans Poggviff forekommer endnu 1624 som Kærstrups Ejer. Efter ham tilhorte Gaarden Hr. Palle Rosenkrands til Krenkerup, Skoleherre for Hørlusholm og Lensmand over Alholm og Nykjøbing Len. Hans Datter Fru Birgitte Rosenkrands var gift med den rige Christen Steel Jørgensen til Gammel-Estруп, som ved sin Svigersfaders Død 1642 fik Kærstrup. Denne Gaard bortbyttede han 1665 til Jomfru Margrete Friis, Datter af Lønne Friis til Højselager og Fru Lene Bernekov, imod Lollase i Sølland. I Aaret 1671 solgte Jomfru Margrete til hæderlig og vellærd Mand Hr. Christian Hørfort Sogneprest til Hillested Sogn, en Bondegaard i Hillested Sogn og By, som stødte 2 1/2 Byg, og et Gadehus, der stødte 3 1/2. Vidner vare hendes Løvbørge Niels Friis til Ørbæklunde og den daværende Ejer af Bækflod Christoffer Lindenor.

Jomfru Margrete Friis var den sidste af gammel dansk Adel, der ejede Kærstrup. Hun solgte Gaarden 1681 til Generalmajor Jørum v. Schack til Eneumgaard og Bramsløkke, der døde i Aaret 1700. Disse Godser mistede hans Søner imellem sig saaledes, at Kærstrup tilfaldt Major Otto Schack. Hovedgaardstagen var da omtrent 61 Tdr., som blev beregnet til 50 Rbd. Tonden, og i alt til 3047 Rldr.; Bøndergodset, 208 Tdr. Hartk., blev beregnet til 45 Rldr. Tonden eller til 9360 Rldr. 5 1/2. Major Schack døde 1719, og hans Enke Fru Elisabeth Birgitte Rapsau solgte 1720 Gaard og Gods, hvilket sidste gang udgjorde 228 Tdr. 5 Epr. Hartk., for 22,000 Rldr. Krøner til Kongen, som deraf oprettede et Rytterdistrikt. Dette blev efter saa Lars Forlob atter ophævet, og som følge deraf Kærstrup 1728 solgt. Køberen var Fru Eme-

rentia Raben, født Lewegau, Enke efter Gehejmeraad Johan Otto v. Raben; men hun overlod strax Gaarden til sin Svigersøn for den samme Pris, hun selv skulde have givet, nemlig 23,941 Rldr., og til ham blev Skjødet udstedt; dog forbeholdt hun Slægten Raben Indløsningsret, hvis den ny Ejer Generalmajor Niels Rosenkrands v. Schack skulde dø uden at efterlade sig Børn med sin daværende Frue Sofie Hebevig Raben. Han døde allerede 1731, og da det forudsatte Tilfælde var indtruffet, gik Kærstrup igjen over til Slægten Raben. Fru Emerentia Raben døde 1746 og ligger tillige med sin Søn, hvem Kærstrup tilfaldt, begravet i Nysted Kirke, hvor deres Stov gemmes i to Marmorlister. Denne hendes Søn var Gehejmeraad og Stiftamtmand Frederik Christian v. Raben Ridder af Elefanten, født 1693, død 1773. I sin Alderdom opførte han den smukke og anseelige Hovedbygning. Han var gift med Birte v. Plessen, Datter af Christian Ludvig v. Plessen til Jufinge og Fru Charlotte Amalie Steel, født 1707, død 1786. Ved hendes Død fik Sønnen Gehejmeraad Sigfrid Viktor Raben Kærstrup, som ved hans Død 1819 gik over til Broderen Gehejmeraad Frederik Raben-Lewegau, der kun ejede den et Aars Tid, hvorpaa den tilhørte sidst nævntes Søn Kammerherre Frederik Raben-Sviiffeld-Lewegau fra 1820 til 1828, og derefter dennes Enke Fru Emerentia, født Rosenkrands, indtil hendes Død 1843. Hun gav et Orgel til Jufinge Kirke, hvor hun boilede ved Eiden af sin Mand, Søn og Datter i en nu tilmuret Gravhøveling. — I flere Aar efter hendes Død blev der fort en meget indviklet Retstrætte om Kærstrup imellem Slægterne Rosenkrands og Raben, og tilsidt blev Gaarden 1852 tillet til Salg og kjøbt af Grev Frederik Markus Knuth til Grevskabet Knuthenborg for omt. 275,000 Rldr. Da udgjorde Bøndergodset 346 Tdr. Hartkorn. Ved Kjøbekontrakt af 23de Decbr. 1853 solgte Grevten atter Gaarden til den nuværende Ejer Proprietær P. Friderichsen, for 158,000 Rldr. Bøndergodset, paa en Ubetydelighed nær, forbeholdt Grev Knuth sig, og den største Del deraf blev afhændet til Gæsterne til fri Ejendom.

Kærstrups Hovedbygning er to Etager med et Taarn og to Spir. Den er bygget 1765, og den daværende Gærs og hans Frues Vaaben ere indbyggede over Hoveddøren. 1836 blev Bygningen istandsat. Skjelderen er langt ældre end

KÆRSTRUP

paa Laaland.

den øvrige Del af Stuehuset, stærkere bygget og hvalvet. I Dagligstuen findes endnu vel vedligeholdte Gobelin's-Tapeter, der synes at hidrøre fra den ældre Hovedbygning. Laden menes at være opført 1641 af Hr. Palle Rosenfrands. Mejeriet og Staldene ere byggede 1830—32, det første af Grundmur, de sidste af Bindingsværk. En smuk Bolig til Urtegaardsmanden er ogsaa opført af Fru Emerentia Raben-Hvijsfeld-Lewezau. Omtrent 1000 Alen øst for Gaarden paa den forrige Dyrehaves Grund ligger et Boldsted, hvor man endnu finder

Grundsten; i Nærheden af samme er der flere Pladser, som tydelig vise sig at have været bebyggede.

Kærstrups Hovedgaardstøgt er 67 Tdr. = 1 Skp. 1 Fdk. = $\frac{1}{2}$ Alb., og Fladeindholdet er 540 Tdr. Land, af hvilke de 40 Tdr. ere Eng. Den største af Haverne er 16 Tdr. Land. Stovene udgjøre 525 Tdr. Land, og Skovstylden er 5 Tdr. 1 Skp. 2 Fdk. 1 Alb. Det Gods, der endnu hører til Gaarden, har 7 Tdr. 7 Skp. 3 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. Hartkorn.

